Hírek

Tárgyalássorozat magyarországi intézményekkel EU-csatlakozási tapasztalatokról

Az RMKT országos elnökségének központi kérdései közé tartoznak a Románia EU-csatlakozásával kapcsolatos gazdasági kihívások. Az RMKT szerint a gazdaságot fenyegető veszélyek elhárításában és a csatlakozás feltételeinek teljesítésében igen nagy az erdélyi közgazdász-társadalom felelőssége, és sok az ebből fakadó feladata. Jelenleg több ezer magyar közgazdász tölt be jelentős szerepet a gazdasági élet különböző területein, akiknek a tevékenységi hatóköre az egész erdélyi társadalom gazdasági életére kisugárzik. Tudatában vagyunk annak, hogy Magyarország felzárkózási tapasztalatainak átvételében Társaságunk hatékony szerepet vállalhat. Ennek érdekében az RMKT országos elnökségének küldöttsége (Somai József elnök, Colțea Tibor alelnök és Ciotlăuș Judit ügyvezető igazgató) 2005. április 4–7. között magyarországi tárgyalássorozaton vettek részt, és olyan állami és magánintézmények, szervezetek vezetőivel találkoztak, akik ebben a létkérdést jelentő ügyben az erdélyi magyar társadalom segítségére lehetnek.

Az alábbiakban röviden ismertetjük a tárgyalásokon felmerült legfontosabb problémákat.

1. Az Új Kézfogás Közalapítvány (ÚKKA) képviselőivel folytatott tanácskozáson a következő kérdésköröket érintették a résztvevők: az ÚKKA támogatási rendszere és alapjai, Románia felkészültsége az európai uniós csatlakozásra, Románia és Magyarország gazdasági helyzete és fejlődése, az erdélyi hitelszövetkezetek kérdése, Szülőföld Program, az erdélyi magyar vállalkozók és más gazdasági szereplők felkészítése az európai uniós alapokfogadására, pályázási módszerek elsajátításának biztosítása.

Az ÚKKA képviselői bemutatták ez évi programjaikat, elmondták, hogy az alapítvány forrásai szerények, kevés pénzből kell gazdálkodniuk és támogatást nyújtaniuk, de úgy tekintik, hogy programjaik sikeresek, sokra értékelhetőek (mint pl. a fiatal kezdő vállalkozóknak nyújtott támogatások, illetve a kamattámogatások és mások).

A küldöttség véleménye szerint a csatlakozás során a legnagyobb veszély a falu gazdálkodását fogja érinteni, amely ma nem képes az önfenntartásra sem. Ezért segíteni kell a gazdákat, mert ha nem történik változás az agrárgazdaságban, a falusi lakosság hosszútávon el fog tűnni. Az RMKT a hitelszövetkezetek, majd mintaszövetkezetek létrehozását javasolja. Az ÚKKA képviselői elmondták, hogy ugyan mintaszövetkezetek létrehozására jelenlegi programjaik szerint nem tudnak forrást biztosítani, azonban segíthetnek a szaktudás-transzferben. Hasonlóan létkérdéssé vált az EU-s pénzforrások megszerzésének technikája, metodológiája. Gyorsan megvalósítható széleskörű oktatásra van szükség, s erre a célra kell összpontosítani (akár átcsoportosítani) a támogatási alapokat. Egyetértésben állapítják meg, hogy az ÚKKA és az RMKT nagy szerepet játszhat a román–magyar gazdasági partnerségekkialakításában. Az ÚKKA kuratóriumi titkára röviden elemezte a magyarországi és környező országok gazdasági helyzetét. Véleménye szerint pillanatnyilag a határon túli magyarság lehetőségei jók, ki kell jól használni a még létező támogatási alapokat.

Nem tisztázott kellőképpen, hogy a támogatási arányok nagyságrendi megoszlása megfelel-e az elvárásoknak. A tárgyaló felek egyetértettek abban, hogy az otthonmaradás legfontosabb tényezője a gazdasági helyzet. Az ÚKKA támogatási nagyságrendje (ami még csökkent is az utóbbi időben) messze kevésnek bizonyul erre a kihívásra felelni. Úgy tekintik, hogy a támogatási nagyságrendek arányainak az újraértékelésére lenne szükség.

Az erdélyi magyar közgazdászoknak és általában a gazdasági szereplőknek az EU-s csatlakozásra való felkészítése érdekében, a tárgyaló partnerek szerint, a támogatásokat súlypontját a felkészítési-oktatási programokra kellene helyezni. Az erdélyi magyarság sorskérdése az elkövetkező években attól függ, hogy képes lesz-e az EU-s forrásokat felhasználni. Tanácsos lenne ötvözni az elméleti útmutatókat a magyarországi pályázási gyakorlattal. Az ÚKKA kuratóriumi titkára is fontosnak tartja az oktatás kérdését, ezért ígéretet tett, hogy cselekedni fognak annak érdekében, hogyerre a célra külön forrásokat szerezzenek. Véleménye szerint stratégiai cél lehet Magyarországon pályázatíró cégek keretében a határon túli érdeklődőket kiképezni, mely cégek otthon majd életbe ültetik tudásukat. Ennek a projektnek lehet az RMKT a koordinálószervezete.

Az RMKT képviselői programjaikismertetése alkalmából bemutatták a román–magyar közgazdasági szakszótár kiadásának projektjét, és bíztatást kaptak az ÚKKA képviselőitől, hogy a szótár kiadása jelentőségénél fogva támogatásra esélyes.

2. A Magyar Gazdasági és Közlekedési Minisztérium politikai államtitkárával és munkatársaival folytatott megbeszélés fő pontjai a Szülőföld Program, az Erdélyben jelen lévő magyarországi befektetők száma és szerepe, illetve a befektetések ösztönzésének lehetőségei, egy erdélyi magyar gazdasági kutatóintézet létrejöttének fontossága, „az EU házhoz jön" program tapasztalatai, gazdasági minimumok biztosítása az otthonmaradásért, együttműködési lehetőségek a Minisztérium és az RMKT között a tudástranszfer területén voltak.

Az RMKT tevékenységének bemutatása után a Szülőföld Program kérdését taglalták a résztvevők. Az RMKT küldöttei elégtelennek tartják a gazdasági megalapozás nak minősített, a www.eokik.com útján közzétett tanulmányt. (A tanulmányról szóló vélemény megjelent a Társaság szakmai közlönyében, a *KözgazdászFórum* ez év áprilisi számában). Kifejtették, hogy az anyaország mai napig sikeresen elszívja a határon túli fiatal magyar értelmiséget. Magyarországnak tudatosabban kellene támogatnia az anyaországi vállalkozókat, hogy befektessenek a Kárpát-medencében. Felhozták az olaszok példáját, akinek stratégiájuk van erre, s támogatják a határon túli olasz befektetéseket, ugyanis Romániában nagy perspektívát látnak gazdasági vonatkozásban. Továbbá a küldöttek elmondták, hogy a két ország közti együttműködésben lehet támaszkodni a helyi értelmiségre. Az RMKT szükségét érzi egy erdélyi gazdasági kutatóintézet létrehozásának, s úgy látják, hogy ezen a téren közreműködés jöhet létre a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal. Véleményük szerint egy helyi elemzés jobban felmérné a helyzetet, mint egy határon kívül született gazdasági megalapozása a Szülőföld Programnak. Továbbá kifejtették, hogy az otthonmaradás feltétele a gazdasági minimumok biztosítása. Az RMKT képviselői úgy érzik, hogy a támogatási nagyságrendet felül kell vizsgálni.

Gilyán György politikai államtitkár is azon a véleményen van, hogy helyileg kell támogatni a megmaradást, az otthonmaradást. Erre kell gazdasági muníciót adni: anyagit és szellemit egyaránt. Ehhez több program végrehajtása szükséges. A Gazdasági Minisztérium már beindított néhány ilyen jellegű programot. A nagy program a Szülőföld Program lenne, mely véleménye szerint még tökéletesítésre vár. Elismeri, hogy az anyaországi segítség nem éri el a helyben történő gazdasági fejlesztéshez szükséges kritikus nagyságrendet. Ezért úgy gondolja, hogy szükség van a közreműködésre az erdélyi szervezetekkel. Az államtitkár az ügy két vetületét mutatja be. Az első vetület a gazdaságpolitika formálása. A GKM a gyakorlati megoldásokat képviseli (nem csak könyveket írnak, nem csak belső fóru mokat tartanak). A feladatokhoz próbálnak támogatókat keresni. A második vetület: vannak szövetségeseik határon belül (ÚKKA, Corvinus, stb.) és kívül (RMDSZ) is. A humán dimenzió a HTMH feladatköre. A GKM a tapasztalatcserével, tréningekkel foglalkozik, támogatást nyújt a mindennapi üzleti lehetőségek feltárásában. Három irányba terelik a magyarországi kapcsolatrendszert: forrás- és tudástranszfer és intézményfejlesztés.

Gérnyi Gábor főosztályvezető bemutatta a GKM tudástranszfer projektjeit. A határon túl sikeresnek tartják az együttműködést az RMDSZ-szel, amelynek szerinte úttörő szerepe van ebben a kérdéskörben. Közösen jól közelítették meg azt a tényt, hogy a kkv-knak versenyelőnyt jelent a nyelvtudás és a tapasztalat-átadás, és ezt a leghatékonyabban kell kihasználni. Továbbá bemutatta a GKM 2005-ös évi programterveit és pilot projektjeit. Szerintük nagyon fontos az európai szabványok ismerete, melyek a közeljövőben magyar nyelven is elérhetők lesznek, jelezve, hogy „az EU házhoz jön" projekt folytatódik 2005-ben is.

vélemény szerint a GKM és az RMKT főleg a tudástranszferben kellene együttműködjön. Erdély-szinten az RMKT szakmai előnyt képvisel. Az erdélyi magyarság felkészületlen a csatlakozásra. Létezik egy széleskörű vállalkozói réteg, aki képtelen megmaradni, ha nem ismeri meg a forráslehetőségeket, illetve nem tanulja meg ezekelérhetőségét. Főleg a falu helyzete veszélyeztetett. Az RMKT megfelelő struktúrával rendelkezik, a tudástranszfer átadására fel van készülve. A GKM képviselői felkérték az RMKT-t, hogy 2005 decemberében közösen szervezzenek a kolozsvári konzulátussal együtt egy „az EU házhoz jön" konferenciát, valamint ígéretet tettek, hogy a további képzésprogramok összeállításában az RMKT véleményére is alapoznak. A küldöttség örömmel nyugtázta az ajánlatokat, és vállalta a részvételt az erdélyi magyar közösség javát szolgáló gazdasági kérdésekben.

3. A Budapesti Corvinus (volt Közgazdasági és Államigazgatási) Egyetem rektorával közösen az RMKT képviselői megállapították, hogy az erdélyi magyar társadalom egyik legnagyobb problémája az értelmiségiek kivándorlása. Problémák jelezhetők még az erdélyi magyar középfokú közgazdasági oktatás, illetve a gazdasági kutatás terén. A két intézmény képviselői egyetértettek abban, hogy az erdélyi magyar gazdasági szereplők felkészületlenek az európai uniós csatlakozásra, ezért közösen tervezik a magyar tapasztalatok transz-

ferét Erdélybe. A felsőfokú gazdasági oktatás terén széleskörű az együttműködés a két ország intézményei között, a továbbiakban is ki kell használni az adott lehetőségeket.

A tanácskozáson, miután Mészáros Tamás rektor és Somai József RMKT-elnök bemutatták intézményeik rendszerét és tevékenységét, Coltea Tibor összefoglalta az erdélyi gazdasági és oktatási helyzet legidőszerűbb kérdéseit. A legnagyobb gondnak a jól képzett szakember hiányát tekinti. A kolozsvári közgazdasági karon elméleti tömegtermelés folyik, a vállalkozónak nehéz alkalmazni jól képzett gazdasági szakembereket. Véleménye szerint az oktató tanárok nagy része csak elméleti szakember, tehát egy kicsit gyakorlatiasabb módon kellene megközelíteni a gazdasági szakoktatást. Továbbá nagy gondnak tekinti az értelmiségiek kivándorlását, amelyre ma még alig van gyógyír.

Pitti Zoltán, a Corvinus professzora, elmondja, hogy nagyon fontosnak tartja ugyan a múlt példáját felmutatni, de véleménye szerint a jövőbe kell nézni. Fontos lenne az erdélyi kollégák számára a magyar Nemzeti Fejlesztési Terv kidolgozásának tapasztalatait megismerni. Segédanyagot ajánl fel a kkv-k számára a pályázatírás terén. Közreműködés jöhetne létre a magyarországi kiadványformátum és felkészítési program adaptálásában. Nagyon lényeges az információs rendszer kiépítése. Az oktatás kétirányú kell legyen: komoly elméleti háttérre alapozni a gyakorlatot. A továbbiakban még felvetette az adópolitika kérdését is. Kiemelte a nemzetközi adózás megismerésének fontosságát. Elmondta, hogy az EU-s ÁFA-elszámolás váratlan helyzet elé állítja a kkv-ket, ami nagyobb pénzügyi gondokat okozhat számukra. Kutatási témaként a következőket javasolja: nemzeti tulajdon, vállalkozások, külföldi jelenlét kérdése.

Bartók István dékánhelyettes elmondta, hogy az oktatás terén nagyon jó az együttműködés az erdélyi kollégákkal. A magyarországi tanárok nagyon szívesen együttműködnek az erdélyi oktatási intézetekkel. Bemutatta a gazdálkodástudományi kar tapasztalatát: a középiskolások kétéves felsőfokú szakoktatásban vehetnek részt.

Mészáros Tamás rektor bemutatta a magyarországi akkreditált szakképzés helyzetét. Felajánlotta, hogy a Corvinus Egyetem küld egy-egy példányt az általuk kiadott könyvekből az RMKT könyvtára számára, ebben az ügyben felveszi a kapcsolatot az Aula Kiadóval is. Az RMKT képviselői is ígéretet tettek, hogy ennek fejében küldenek ők is egy-egy példányt saját kiadványaikból a Corvinus Egyetem könyvtárának.

4. A budapesti Világgazdaságkutató Intézet igazgatója arra hívta fel az erdélyi magyar közgazdászok képviselőinek a figyelmét, hogy kövessék a környező, már csatlakozott országok tapasztalatait annak érdekében, hogy ne kövessék el ugyanazokat a hibákat, melyeket szomszédjaik már elkövettek. Felhívta a figyelmet egy saját országstratégia kidolgozásának szükségességére, melyre a jövőbeli európai uniós tárgyalások alapozhatók. A igazgató a stratégia alapvető elemének a társadalommal folytatott állandó párbeszédet tartotta.

A küldöttség felkérte Inotai András igazgató urat, hogy tartson nyitó előadást az RMKT XIV. Vándorgyűlésén (2005. szept. 24.), melynek témája: Gazdaságpolitikai alternatívák – Románia felzárkózási esélyei. Inotai igazgató úr elfogadta a meghívást. Javasolt téma: Gazdaságpolitikai alternatívák – Közép- és Kelet-Európa felzárkózási esélyei. A továbbiakban elmondta, hogy jelenleg a Világgazdaságkutató Intézet az OECD-nek készít egy tanulmányt, melyhez szükségük lenne egy romániai helyzetképre, ha megszerezhető: A külföldi tőke hatása a foglalkoztatásra, Romániai tapasztalatok. Ajánlja, hogy Románia tanuljon a már csatlakozott országok, különösen Magyarország példájából. Javaslata, hogy már most kellene két-három nagyobb projekten dolgozzon az ország, melyek a csatlakozás pillanatában beindíthatók. Az országnak rendelkeznie kell egy saját integrációs stratégiával, ahhoz, hogy tárgyalni tudjon. Ez a stratégia nem másolható más országoktól. Magyarországnak sajnos ez nem volt meg a csatlakozás alkalmából, az eszközből célt formáltak: elkölteni a pénzt, ez pedig rossz imázst ad az országnak. Véleménye szerint különbséget kell tenni a stratégiai és a nemzeti érdek között. A stratégiai érdek szélesebb horizontú, magába foglalja a nagy fejlődési folyamatokat, melyek levetítődnek a gazdaságpolitikára. Hangsúlyozta, hogy a csatlakozás során el kell kerülni az elszigetelődést, a kulcspont az együttműködés, közös érdekeket kell képviselni. A stratégia alapvető elemének a társadalommal folytatott állandó párbeszédet tartotta. Felhívta a figyelmet, hogy le kell menni a társadalom szintjére, a személyt, a gazdát kell megszólítani, őt kell felvilágosítani, hogy mit kell tennie a csatlakozás előtt, alatt és után. Véleménye szerint a második szintet képezik az érdekszervezetek, és csak a harmadik szint a kormány. Megtudhattuk, hogy Magyarország nem teljesítette az elvárásokat, a sikeres tagsági minőség felé jelentős elmaradások vannak. Ezzel szemben Lengyelország előbbre van, ugyanis el tudták érni, hogy a mezőgazdászok elégedettek legyenek. Az igazgató úr egy tanáccsal zárta a beszélgetést: a

csatlakozás kérdéseitől minél távolabb kell tartani a belpolitikai vesződéseket.

5. A Magyar Oktatási Minisztériumban az RMKT képviselői tájékoztatták az illetékes főosztályvezetőt az erdélyi magyar gazdasági oktatás problémáiról, melyek közül a legfontosabbak a szakképzett tanárok és a tankönyvek hiánya, amelyekre sürgős megoldást kell találni, mert a jelenlegi körülmények az alulképzettség fájdalmas állapotát konzerválják. Somai József bemutatta az RMKT tevékenységét, majd összefoglalta az erdélyi magyar középfokú gazdasági szakoktatás helyzetét. Többek között elmondta, hogy a közgazdasági tantárgyakat tanító tanárok továbbképzésével senki nem foglalkozik érdemben. Jól ismert dolog, hogy a közgazdászok számára nem éri meg tanári pályát választani, ezért nincsenek megközelítő számban sem középiskolai szaktanárok. Javasolja, hogy a középiskolai oktatóknak is nyújtson külön bérkiegészítést az Oktatási Minisztérium, ösztöndíj vagy más támogatási formában. A továbbiakban felvetette a tankönyvhiány kérdését, amelyre sürgős feleletet kell adni, megoldást kell találni, különben hosszú távra megoldhatatlanná válik az alulképzettség állapota. Zilahi László főosztályvezető elmondta, hogy a Minisztériumnak jelenleg ugyan nincsenek plusz alapjai erre a célra, azonban a kérdést felszínen tartják. Továbbá bemutatta a magyarországi pedagógus-továbbképző programokat, melyekbe be lehetne illeszteni a gazdasági szaktanárképzést is. Elmondta, hogy az Apáczai Közalapítványon keresztül az erdélyi tankönyvírókat támogatni tudják. Ígéretet tett, hogy felveszi a kapcsolatot az Apáczai Közalapítvány Kuratóriumával, és pályázat kiírását javasolja szakkönyvkiadásra és könyvtárfejlesztésre a líceumi szakoktatás számára.

6. A Határon Túli Magyarok Hivatalával folytatott beszélgetés zárta az RMKT által indítványozott tárgyalássorozatot. A Hivatal és az RMKT képviselői a következő kérdéseket vitatták meg: a határon túli támogatási rendszer és arányok, a politikum szerepe és helye a pályázati pénzek elosztásában, otthonmaradás, a Szülőföld Program elemzése és gazdasági megalapozása, erdélyi magyar gazdasági kutatóintézet szükségessége, a pályázatírás oktatásának súlypontosítása, a középfokú közgazdasági szakoktatás helyzete és problémái Erdélyben, az erdélyi vidék súlyos problémái, amelyekre közös erőfeszítéssel sürgős megoldásokkal kell válaszolni.

Az RMKT képviselőinek véleménye szerint a gazdasági helyzetet úgy kell kialakítani, hogy vonzó legyen az otthonmaradásra. Bálint-Pataki József, a HTMH elnöke elmondta, hogy közalapítványok nem fognak gazdasági problémát megoldani, ez az otthoniakra tartozik. A résztvevők egyetértettek abban, hogy az utóbbi évek tapasztalatai szerint a fogyasztási rész nagyon megnövekedett a maradandó értékeket alkotó támogatásokhoz képest. Az elnök szerint a támogatások 93–94%-a a lélek ápolására ment el, továbbá nagy összegeket emészt fel a Sapientia Egyetem. A küldöttség tagjai is jelezték, hogy a sokféle támogatási rendszer nincs kellőképpen egyeztetve és arányosítva. A jelenlevők egyértelmű véleménye, hogy előzetes elemzés alapján felül kell vizsgálni a támogatási rendszert. A küldöttség véleménye szerint a Szülőföld Program gazdasági megalapozása nem kellőképen kidolgozott vagy nem ismeretes eléggé, a támogatási rendszerek még nem érthetőek és nem alkalmazhatóak. Felajánlották, hogy az RMKT, mint szakmai szervezet, szívesen közreműködik egy ehhez szükséges adatgyűjtésben, feldolgozásban és elemzésben. Az RMKT a hazai kutatómunka kialakítására és hitelessé tételére egy gazdasági kutatóintézetet szándékszik létrehozni, melyet a közeljövőben meg lehet bízni ilyen jellegű munkákkal.

Az erdélyi magyar közgazdászok és a gazdasági területen érdekeltek felkészítése az EU-s csatlakozásra a küldöttség szerint a közeljövőben feltétlenül súlypontossá kell váljon, felkészítési-oktatási programokat prioritási tényezőként kell tekinteni. Ajánlatos volna ötvözni az útmutatók elméleti anyagait a magyarországi gyakorlattal és a csatlakozáshoz, illetve az utána következő időszakhoz sürgősen meg kell teremteni azokat a képzési formákat, amelyek képessé teszik a gazdasági, oktatási, művelődési, szociális területek szereplőit, hogy hozzájuthassanak az EU-s forrásokhoz, különben közösségünk a csatlakozás nagy vesztese lehet.

A küldöttség vezetője összefoglalta az erdélyi magyar középfokú gazdasági szakoktatás helyzetét. Elmondta, hogy a gazdasági szakoktatásban a tanárok továbbképzésével nem foglalkozik kellő odafigyeléssel az oktatási rendszerünk. Ismert tény, hogy a közgazdászok számára nem éri meg tanári pályát választani, ezért nincsenek középiskolai szaktanárok. Javasolja, hogy a Sapientia Egyetemen vezessék be a gazdasági szakoktató tanárképzést. A továbbiakban felvetette a tankönyvhiány kérdését is Tekintettel arra, hogy nagy hiány van a szaktanárokban, és az sincs, aki tankönyvet írjon, érdekeltebbé kell tenni a gazdasági tankönyvírás ügyét is.

A küldöttség véleménye szerint a csatlakozás során a leg-

nagyobb veszély a falu gazdálkodását fogja érinteni, amely ma nem képes az önfenntartásra sem. Ezért segíteni kell a gazdákat, mert ha nem történik változás az agrárgazdaságban, a falusi lakosság el fog tűnni. Az RMKT a hitelszövetkezetek bevezetését, majd mintaszövetkezetek létrehozását javasolja. A Társaság kutatócsoportja készített is egy tanulmánykönyvet, mely nyers formában megvan, támogatókat keresünk, hogy ki tudjuk adni. A HTMH elnöke ígéretet tett, hogy a Hivatal, a lehetőségek szerint, támogatja a kötet kiadását.

7. A tárgyalássorozat alkalmából az RMKT küldöttsége a HVG szerkesztőségével is találkozott, Kádár Béla professzorral a Magyar Közgazdasági Társaság elnökével, Botos Katalinnal, a Pázmány Péter Tudományegyetem tanszékvezető professzorasszonyával és Bekker Zsuzsával, a Corvinus Tudományegyetem tanszékvezető professzorasszonyával. A velük folytatott beszélgetések fő kérdéskörei: gazdaságtudományt érintő kérdések, gazdasági kommunikáció, a szervezeti és tudományos együttműködés, a román?magyar gazdaság helyzete és fejlődési lehetőségei, illetve a román-magyar gazdasági kapcsolatok kialakítása volt.

• A Romániai Magyar Közgazdász Társaság Ifjúsági Frakciója (RIF) országos szervezete a sepsiszentgyörgyi szervezettel közösen **2005. június 3–5**-e között Sepsiszentgyörgyön szervezi meg a **VII. Ifjú Közgazdász Találkozót.** A találkozó témája „Marketing, PR és reklám a XXI. században”. További információk igényelhetők 2005. április 15-e után személyesen az RMKT székházban (Kolozsvár, Aurel Suciu – Kövespad u. 12. szám), telefonon a 0264-431488, e-mailen az rmkt@from.ro címen vagy a weblapon: www.rmkt.ro. Mindenérdeklődőt szeretettel várunk.

Rezumatul revistei

Privire de ansamblu legată de istoricul de organizarea activității de preocupare în domeniul studiilor economice în Transilvania.

JÓZSEF SOMAI

Scurtă prezentare a activității desfășurate de Asociația Economiștilor Maghiari din România în cei cincisprezece ani de existență (1990-2005).

Cu ocazia aniversării a cincisprezece ani de existență a Asociației Economiștilor Maghiari din România, președintele asociației – Somai József – trece în revistă activitatea desfășurată de asociație, și realizările obținute în acest răstimp. În cele patru capitole ale studiului se prezintă aspecte istorice, premergătoare înființării AEMR, cu sediul în Cluj, la 28 iulie 1990 de 27 economiști inimoși maghiari, delegați din zece județe. După înregistrarea ei ca persoană juridică, s-au înființat filiale în majoritatea județelor, orașelor din Transilvania. În prezent numărul filialelor se cifrează la 15.

Se prezintă condițiile optime realizate pe parcurs de asociație (sediu propriu, înzestrare tehnică modernă, bibliotecă cu aproape cinci mii de volume și editarea revistei de specialitate, personal administrativ etc.), condiții care a asigurat și asigură desfășurarea unei tot mai eficiente activități pentru realizarea scopurilor cuprinse în statut: înbogățirea permanentă privind nivelul de pregătirea profesionale a membrilor (cursuri, seminarii de perfecționare, conferințe), întreținerea de legături strânse cu instituții de specialitate din țară și străinătate, sprijinirea învățământului de specialitate la diferite nivele în limba maternă, intensificarea activității de cercetare științifică a economiștilor, editarea de cărți în domeniu (au fost publicate mai multe volume privind istoricul gândirii economice în Transilvania), precum și a unei reviste lunare de specialitate în limba maghiară – Forumul economiștilor. În prezent se definitivează dicționarul economic româno-maghiar, precum și istoricul cooperației în Transilvania.

Sunt înșirate diversele acțiuni organizate în acest scop: cele treisprezece conferințe anuale la nivel național a economiștilor, la care specialiști de vază din țară și din străinătate au ținut expuneri privind cele mai actuale probleme ale economiei în zilele noastre (Problemele actuale ale privatizării, Economie- Regiuni europene, Politica monetară, Politica de impozit, Dezvoltarea întreprinderilor – economia mediului, Problemele aderării la Uniunea Europeană, Resursele umane – factor de modernizare la începutul secolului XXI, etc.).

În acest răstimp s-a realizat o strânsă legătură de specialitate pe lîngă specialiști din străinătate și cu personalități și specialist români în studii economice din țară, dintre care amintim: Vasile Cernea, profesor univ.

Timișoara, Valentin Lazea, BNR, director adjunk, Radu Mihai, profesor univ. București, Leonard Orban, secretar de stat, București, Dan Manoleli, profesor univ. București, Maria Bîrsan, profesor univ. Cluj, Constantin Popescu, profesor univ. București, decan, Doina Leonte, secretar principal în Min. Finanțelor, Nini Săpunaru, director șef, Vamă București, etc.

Asociația a acordat de la bun început atenție deosebită atragerii tinerilor economiști. În acest scop s-a înființat secția tinerilor economiști (RIF), care – bucurându-se permanent de sprijin valoros din partea conducerii asociației – desfășoară o activitate promițătoare (conferințe la nivel republican, cursuri, seminarii, întreceri, întâlniri cu oameni de afaceri, participarea la diverse acțiuni de specialitate – congrese, conferințe, cursuri și seminarii din țară și din străinătate etc.).

Cu ocazia aniversarii de 15 ani de la infiintarea AEMR au trimis salutari: Jenő Kerekes, Tamás Halm, András Csanády, Vencel-József Csibi, Sándor Simon, Mária Farkas, Pál Ciotlăuș.

Politica privind cursul monetar în România

ÁGNES NAGY

Studiul tratează problema politicii privind cursul monetar în țara noastră, având în vedere că în ultimul timp, la diverse forumuri, s-au purtat multe discuții asupra justeței politicii privind cursul monetar al Bancii Naționale Române. În partea întroductivă a studiului se prezintă evoluția politicii cursului monetar în țara noastră. Se arată că în 2004 tranzacțiile valutare au fost influențate în țara noastră de următorii factori: stabilizarea dobânzilor pe piața monetară, creșterea în România a capitalului activ străin, imposibilitatea calculării spre sfârșitul anului a cursului valutelor mai importante, diminuarea intervenției Băncii Naționale Române pe piața valutară. Cu lux de amănunte se analizează influența fiecărui factor, în parte, prin folosirea de datre statistice. Se scoate în evidență că din ianuare 2005 mediile zilnice ale tuturor operațiilor pe piața de devize prezintă o permanentă diminuare datorită, printre altele, și cu menținerea întăririi leului.

Pe baza acestei analize, în încheiere sunt arătate concret efectele asupra creditelor și dobânzilor a diferitelor variante de politică monetară: în cazul cursului fix comunicat în prealabil, fără formularea de sfaturi monetare, anunțarea prealabilă a cursului, cu declararea de sfaturi monetare. Se prezintă efectele mișcării capitalului asupra nivelului inflației, asupra dezvoltării economice și asupra utilizării forței de muncă și se continuă cu prezentarea variantei fără devalorizerea prealabilă a leului. Studiul se termină cu formularea de concluzii.

Elemente monetariste

TÜNDE KINTER – ANDRÁS PÉTER

Monetarismul, care constituie baza acestei lucrări, cunoașterea acestui curent de gândire economică, este esențial în înțelegerea politicii economice, mai ales al politicii monetare actuale din România. Privit din perspectiva componentelor sale macroeconomice, mix-ul de politici aplicat, printre care se pot descoperi numeroase elemente monetariste, demonstrează o coerență îmbunătățită comparativ cu anii anteriori.

În perioada de preaderare scopul guvernului trebuie să fie, în primul rând, îndeplinirea criteriilor de convergență, dintre care nivelul redus al inflației constituie un element esențial.

Deoarece în țară nivelul ratei inflației este încă ridicat, fiind determinat de creditarea necontrolată a economiei (cererea internă depășind oferta), cea mai bună modalitate pentru asigurarea sustenabilității trendului descendent al ritmului de creștere a prețurilor pare a fi politica monetară restrictrivă, după modelul monetarist. Dar aceasta trebuie să fie susținută într-un mod prudent și coerent de politica bugetar-fiscală.

În concluzie sustenabilitatea creșterii economice este condiționată de stabilitatea macroeconomică, care este în același timp și condiția de bază a monetarismului.

Tendințele de îndatorare în economia Ungariei

IVÁN BÉLYÁCZ

Autorul reușește printr-o scurtă și succintă prelegere să prezinte punctele cardinale în procesul de tranziție al economiei maghiare. Înainte de 1989 economia Ungariei era caracterizată printr-un proces investițional de amploare,

însă sectoarele vizate de acest proces s-au dovedit a fi nerentabile. În anii de tranziție s-a depus un efort pentru restabilirea competitivității economiei, însă politicile monetar-fiscale au favorizat întreprinderile mari, în general străine, ceea ce a condus la un grad de îndatorare foarte ridicat a țării. Deficitul comercial împreună cu deficitul din ce în ce mai mare a bugetului de stat, corelat cu nevoile acute de modernizare în sectoarele publice vitale (educație, sănătate, asistență socială), pun într-o situație foarte încordată economia Ungariei, ridicând probleme ce trebuie rezolvate în viitorul apropiat.

Din cu noștințe (de economie) succes vafi!

SZILVESZTER FEKETE

Ghid de informare privind examenul de admitere în 2005, respectiv procesul de pregătire la Linia maghiară UBB-FSEGA

Acest material se adresează nu numai elevilor candidați – eventual părinților lor –, ci tuturor celor, care iau în considerare posibilitatea continuării studiilor în domeniul economic. Adică, nu este vorba numai de un „simplu" ghid de informare, ci și de prezentarea posibilităților (pe piață) oferite de profesia de economist, a pregătirii pentru profesie – și în cadrul acesteia rolul asumat de instituția noastră. Nu este secret scopul de a stârni gânduri: a determina tabăra a citiorilor să se gândească dacă merită și unde să-și continue studiile.

Articolul este constituit din patru părți. Pentru introducere am prezentat Linia maghiară a facultății, apoi am trecut la cele trei momente importante ale procesului de pregătire: admiterea, învățământul și examenul de diplomă.

Mesajul final al articolului este, că învățământul în limba maghiară are viitor în măsura în care avem pretenții la însușirea cunoștințelor în limba maghiară, adică ân limba maternă, ceea ce, probabil, este mai ușor dar, de asemenea asumăm să învățăm, pe lângă limba maghiară și română, limbi străine, ceea ce probabil se obține prin muncă adițională. Toate acestea, să recunoaștem, înseamnă muncă conștientă, grea, însă idea multilingvisticii este o caracteristică de bază a europeanismului nostru!

Noutăți în legislația economică și financiară

CSABA PÁSZTOR

Noutățiile economice și financiare publicate în edițiile 2005/47 – 2005/235 ale Gazetei Oficiale cuprind următoarele teme:

1. impozitare, declarație pe venit global
2. amortizarea mijloacelor fixe, estimare
3. contracte de muncă, sume plătite pentru salarii
4. taxă vamală, TVA, accize, spălare de bani, impozit pe profit
5. privatizare, reduceri/subvenții pentru întreprinderile mici și mijloci, compensațiile bănești din agricultură, normele de pe bursa de valori
6. auditare financială, control contabil
7. norme de contabilitate, funcționarea cooperativelor de credit
8. solicitarea imobililor și a terenurilor, obligațiile pompierilor, utilizarea caseifiscale

Contents

A Survey of the History regarding to the Organization of the Activities in the field of Economical Studies in Transylvania.

JÓZSEF SOMAI

A short presentation of the activities that took place during the fifteen years of existence (1990-2005) of the Hungarian Economists Society of Romania.

On the fifteenth anniversary of the existence of the H.E.S. of Romania, the president of the association - József Somai - gives a magazine summary of the activities and achievements of the association. In the four chapters of the study there are presented historical aspects which go before the foundation of the Hungarian Economists Society of Romania on the 28th of Julie 1990. The association was founded by twenty seven enthusiastic Hungarian economists, all deputies from ten different districts and has its head office in Cluj. After its registration as a legal

person there has been established a branch office in the majority of the districts and towns of Transylvania. Today there are thirteen branch office.

There are also presented the optimal conditions achieved in time by the association (own head office, modern technological supplies, a library with almost five thousand volumes and magazines of specialty, administrative staff, etc.). These are the conditions which have assured, and still do, the course of a more and more efficient activity in order to achieve the aims included in the sour: a continuous enrichment concerning to the level of professional preparation of the members (courses, seminars for perfecting, conferences), the maintenance of close relationship with the special institutions in the country and from abroad, the supporting of specialized education on different levels in mother tongue, the intensifying of the scientific research activities of the economists, the publishing of books in this field (there have been published more volumes regarding the history of economical thinking in Transylvania), as well as a monthly magazine of specialty in Hungarian - The Economical Forum -. Presently a Romanian - Hungarian economical dictionary is being finished, just like the history of the Transylvanian cooperation.

There are enlisted diverse activities serving this aim: the thirteen annual conferences of the economists on national level at which specialists from all over the country and from abroad made their speeches regarding the most up-to-date problems of the economy (The actual problem of private ownership, Economy-European regions, Monetary politics, Tax politics, The development of industries - the economy of the surroundings, Problems of adhesion to the European Union, Human resources - a modernizing constituent at the beginning of the 21st century, etc.)

The association has paid special attention from the very beginning to the attraction of the young economists. Therefore a section of young economists (RIF) has been organized that, permanently enjoying the valuable support of the leadership of the association, leads a promising competition, meetings with business people, participation at diverse activities of specialty-congress meetings, conferences, courses and seminars in the country and abroad, etc.)

On the 15th aniversary of the RMKT establishment they sent their compliments: Jenő Kerekes, Tamás Halm, András Csanády, Vencel-József Csibi, Sándor Simon, Mária Farkas, Pál Ciotlăuș.

The Policy of Monetary Rate in Romania

ÁGNES NAGY

This study deals with the problem of the policy of rate monetary in our country, given the fact that lately, during several forums there have been many discussions about the political justice regarding the monetary course of the National Bank of Romania. In the introduction of the study is presented the evolution of the policy of monetary rate in our country. It is shown that in 2004 in Romania the currency transactions have been influenced by the following factors: the stabilization of the rates of interests the monetary market, the growth of active foreign capitals in Romania, the impossibility of calculating the more important currency appreciation at the end of the year, the decreasing intervention of the National Bank of Romania at currency on market. Partially the influence of each factor is analyzed with small details using statistics data. It is emphasized that beginning with January 2005 the daily means of all operations on the devise market presents a permanent decrease due, among others, to the keeping of the hard lei.

On the basis of this analysis there are in the end shown all the concrete effects upon the credits and rates of the interests different variants to monetary policy: in case of a fix appreciation told beforehand, without giving monetary advice, a beforehand announcement of the appreciation with the declaration of monetary advice. There are presented the effects of the movement of the capital upon the level of inflation, upon the economical development, and upon the use of the working force and it goes on with the presentation of the variant without the depreciation of the ROL. The study ends with drawing a conclusion.

Monetarist Elements in the Romanian Economical Politics

TÜNDE KINTER – ANDRÁS PÉTER

The monetarism that constitutes the basis of this paper, the knowing of this stream of economic thinking is essential to understand the economical politics, especially the actual monetary politics in Romania. From the point of view of its macro economical components, the mixture of the applied politics, among which can be discovered numerous monetarist elements, gives proof of a better coherence,

comparing to the former years.

In the period of pre-adhesion the primary aim of the government must primarily be the completion of the convergence criteria of which an essential element is the reduced level of inflation. Because in the country the rate of inflation is still high being determined by the uncontrolled crediting of the economy (the internal request outdoing the offer), the best way to assure sustenability of the decreasing trend rhythm of growing prices seems to be the restrictive monetary policy following a monetary model. Yet this must be sustained prudently and coherently by the budgetary-fiscal politics.

As a conclusion the sustenabilitaty of the economical growth is conditioned by the macro economic stability that is in the same time also the basic condition of monetarism.

Tendencies of Obligations in the Hungarian Economy

IVÁN BÉLYÁCZ

The author succeeds in presenting the major points in the process of transition in the Hungarian economy in a short and compromised lecture. Before 1989 the economy of Hungary was characterized by an investigational process of growth, but the sectors concerned by this process proved to be unprofitable. During the years of transition there was made an effort for the reestablishment of the economical competition, yet the monetary-fiscal politics have favored the large, usually foreign companies, which led to a very high degree of obligation of the country. The commercial deficit together with the higher and higher state budget deficit correlated to the sharp need of modernization of the vital public sectors (education, health, social assistance) and put the Hungarian economy into a very tense situation, raising problems that need to be solved in the near future.

(Econimcal) Knowledge becomes Succes

SZILVESZTER FEKETE

A guidebook concerning the 2005 entrance exam, respectively the process of preparation of the Hungarian section UBB-FSEGA.

This material is addressed not only to the candidates - and eventually their parents -, but to all those who consider continuing their studies in economic field. So it is not only a simple guidebook, but it also presents the possibilities (on the market) that are offered by the economist profession, the preparation for such a job - and within this frame the role assumed by our institution. It is not correct to awake thoughts but to persuade the readers' camp to think about whether it is worth continuing theirs studies and if yes, where they would like to do it.

The article consists of four parts. In the introductions we have presented the Hungarian section, and then we went on with the three most important moments of the process of preparation: the entrance, the studies and the diploma work.

The final message of the article is that education in Hungarian language has a future depending on the extent of our pretensions on acquiring knowledge in Hungarian language. This is probably easier but we also assume learning foreign languages which is probably obtained by additional work. Let's face it, all these mean conscious, hard work but the idea of multilingualism is a basic feature of our Europeanism.

Novelties of the Field of Economical & Financial Law

CSABA PÁSZTOR

In the edition 47/2005-235/2005 of the official gazette was published some economical and financial news. This contains the following topics:

1. tax payment, tax return
2. amortization of fixed assets, appraisal
3. pay contracts, sums for wages
4. customs, vat, tax for luxury, money laundry, profit tax
5. privatization, advantages/discounts for small and middle size companies, economical money leveling, stock market norms
6. financial auditing, examinations of record keeping
7. record, keeping norms, functioning of credit co-operations
8. claim of estates and land, obligations of the fire department, cash register

Cuprins

József Somai: Privire înapoi la întâmplările organizațiilor economice din Transilvania.
O numărătoare de cincisprezece ani. 1
Jenő Kerekes: Urări cu ocazia a cincisprezecea aniversării a Asociatiei Maghiare Economice din România 13
Tamás Halm: Prieteni vechi din cunoștințe noi 13
András Csanády: Un fel de bilanț pentru AEMR-ul de cincisprezece ani 14
Vencel-József Csibi: Urări 16
Sándor Simon: Cei care pun știința economică la interesul publicului 17
Mária Farkas: La mulți ani RMKT! 17
Pál Ciotlăuș: Fructoasa muncă a tineretului 18
Ágnes Nagy: Politica cursului valutar în România 19
Tünde Kinter – András Péter: Element monetariste în politica economică din România 25
Iván Bályácz: Tendințe de îndatorare în economia maghiară 30
Szilveszter Fekete: Știința (economică) devine succes 33
Csaba Pásztor: Noutăți în legistlația economică și financiară 37
Știriri 39
Rezumatul revistei în limba română și engleză 43

Contents

József Somai: Looking back upon the History of the Transylvanian Economical Organizations.
A Fiteen Years' reckoning 1
Jenő Kerekes: Best wishez on the 15th Birthday Anniversary of the Hungarian Economists Association of Romania 13
Tamás Halm: Old Friends of New Acquintances 13
András Csanády: A kind of Balance of Trade for the 15 Years old RMKT 14
Vencel-József Csibi: Greetings 16
Sándor Simon: Those who place Economical Science at the Interest of the Public 17
Mária Farkas: Happy Birthday RMKT! 17
Pál Ciotlăuș: When Work Fructifies 18
Ágnes Nagy: Currency Politics in Romania 19
Tünde Kinter – András Péter: Monetarist Elements in the Romanian Economical Politics 25
Iván Bályácz: Tendencies of Obligation in the Hungarian Economy 30
Szilveszter Fekete: (Econimcal) Knowledge becomes Succes 33
Csaba Pásztor: Novelties of the Field of Economical & Financial Law 37
News 39
Content of the Paper in Romanian and English 43